

Odgovorni vrednik in izdatelj: A. Janežič.

Št. 8.

V Celovcu 15. aprila 1859.

3. zv

Pomoč v sili.

(Zložil A. Okiški.) = *Umek*

Stoji tam Brunška gora,* z nje jasnih visočin,
Po homcih, po dobravah razgernjenih dolin,
Treh svetih Kraljev cerkev prijazno se blišči,
Zvonik visok mogočno na kviško mi kipi.

Tje gori v davnem času še mlada deklica
Na berzem je konjiču vesela jezdila;
Pa ko je v temnem gozdu na potu bila še,
Prišlo je hudo vreme, dežiti jelo je.

Je grozno razsajala vetrov bučečih moč,
Na enkrat bil spremenil se dan je skoraj v noč,
Oblakov gromonosnih je rjul prestrašni vrisk,
Dreves verhove vžigal je plameneči blisk.

In glej! spet se zabliska — na tleh je deklica,
Konjiček se ji splaši in dirja hipoma.
Podere strela bukev — na njo se zavalí,
Pa nič je ni ranila, še diha, še živi.

Premilo joka, zdiha, ker vstati ni ji moč,
Bogá, Marijo, kliče svetnike na pomoč;
Na enkrat pa zagleda pred sabo tri možé
Neznane, ki pretežko ji deblo odvalé.

„Poverni Bog nebeški vam v raju vekomaj
Dobroto, ki storili ste mi jo tukaj zdaj,
Vaš pomnila hvaležno bom svoje žive dni!“
Zahvali jih in naglo na goro spet hiti.

V treh svetih Kraljev cerkvi poklekne pred altar,
Da tam Bogu prinese goreče hvale dar;
V pobožnosti vtopljena zdaj moli dolgi čas,
Kot angelju se sveti nedolžni ji obraz.

*) Brunek je podružnica Radeške fare na Dolenskem. Prigodba ta je ondi izobrazena na tabli v kapelici. V kratkem popisu na podobi sem bral tudi letnice, katerih se več ne spominjam natanjko; toliko pa vém, da se je pripetila sedemnajstega stoletja.

Še zadnjokrat povzdigne roké ino oči,
Pa čudno se prestraši, ko vidi kralje tri:
Obrazi njih presvetli — neznani so možjé,
Ki bili odvalili so silno težo ž nje. —

Stoji tam Brunška gora, z nje jasnih visočin
Razlega se zvonenje in mi budí spomin
Prigodbe te, ki v znamenju je gor zapisana.
Pozdravljena mi bodi višava ljubljena!

Ceptec.

III.

. . . . . Modri možjé
Gotovo ti bodo ozdrav'li sercé.

Prešern.
Noč, pravijo, ima svojo moč.
Nar. preg.

Par dni po semnji je bil Fuč pri županu na reji. Komur namreč čednik kaj živine pase, ta ga mora rediti po številu živine ali en dan ali pa več dni zaporedama, in v tem se versté vaščani. Sicer mu je od župana nosila dekla kosilo, ta dan pa ga je nesla Marjeta sama.

Fuč si je zložil kosilo iz jerbasa na hrastov štor. Polovica štora je bila sicer že davnej stlela v ognju, ker Fuč je kuril vsaki dan zraven njega; druga polovica pa je še zmiraj imela toliko ploščatega prostora, da je bil zadosti Fuču za mizo. Pogrinjala za mize pa tako niso zlo v navadi na kmetih. Župan je bil pozabil svoje žuganje z merzlim krompirjem, in Fuč je imel prav dobro kosilo. Zato je bil tudi prav dobre volje.

Marjeta je bila danes zato sama prišla na pašnik, da bi prašala Fuča za svét. Vse svoje zaupanje je stavila vanj. Pa ko je bila pri njem, se je neznano sramovala ga prašati, in morebiti bi se bila kar tako vernila domu; pa govorica ji je dala priložnost, ali jo je skoraj primorala k vprašanju.

„Kaj veljá, Marjeta,“ se šali Fuč „ti mi vendar vselaj nar bolje postrežeš. Pri vas bi imeli več krav imeti, jaz malo redkikrat k vam zaidem. Ali kedar se omožiš, Marjetica, potem jih moraš več rediti.“

„Kdaj bo še tista!“ reče Marjeta žalostna.

„Preden slana pade“ odverne Fuč, „par dni pred ali potlej, ti je šlo! Res, kaj pa z Matevževčevim Francetom? takrat bo saj godcu kaj padlo, več kot o tem plesnjivem semnju. Se ve da, ko bi vsi toliko metali, kakor France ali pa njegov brat, bi se še plačalo napejati. Brodnik se je sicer tudi dobro deržal, pa mi je prekmalo šel. Šmentaj, Marjeta, kako je pa že ž njim?“

„Slabo, slabo!“

„Pravijo, da ga bo France spodrinil.“

„Kdo pravi? jaz ne vem nič.“

„Da bi ti ne bila nič zvedila? Meni je to reč, kot gotovo, vče-

raj pravil Klešnik, in temu jo je povedal Racar, ki je Francetu birmo zavezal. Pravi, da je on vse osnoval. Tvoj oče so nek voljni, na semnji so se pomenili pri Kokolji. Dolgo ti tega gotovo ne bodo skrivali, zato nič ne dé, če sem ti malo pred povedal veselo novico."

"Ali ni nobene pomoči?" izdihne dekle, ki se ni malo prestrašila pri teh besedah.

"Pomoči dovolj!" se smeja čednik, ali zoper kaj pa? Saj ne zoper možitev?"

"O zoper to ne."

"Se mi je zdelo, da ne. Se tudi ni nič bati, Marjeta! Lej, še jaz sem bil svoje dni že z eno nogó v zakonu; oklicali so me bili že, pa se je vse razderlo; je bilo tudi naj bolj prav, vse znamnja so narobe kazale. France bo prav zal mož."

"Pa njega ne morem jemati, saj veste, Fuč."

"Zdaj razumim," zakliče čednik, "druzega toraj, kaj ne da? — Brodnik je tudi zal, pameten, časten, pa ne bo šlo, ne bo šlo."

"Ali ne veste nobenega sveta, kako bi omečila očeta. Celo življenje vam bom hvaležna.

"Kaj hočem jaz svetovati, ki ne poznam vaših zadev" reče nekako bolj resen Fuč. "Kaj — ko bi poprašala gospod fajmoštra?"

"Oh Fuč, vi me nalašč nočete razumeti. Vi veste, pravijo, posebnih reči, in poznate zelišča in kamna, ki imajo čudne moči."

"Zelišča imajo pač čudne moči," mermra Fuč bolj sam zase.

"Gotovo poznate tudi kako zelišče, ki bi pomagalo meni. Slišala sem včasih hvaliti ceptec, povejte mi, ali ima zame tudi kako moč v sebi?"

"Neznano moč!" odverne Fuč. In po dolgem molčanju pristavi: "Vsem ljudem je znano, kaj vse premore ceptec, če ga razsekaš, ali nasteržeš, ali zavreš, ali sožgeš. Če ga vreš, te mora ljubiti vsakdo, kogar si želiš, če ga sožgeš v pepel, mora zginiti vse, kar overa možitev. Pa kaj, ko ga nihče nikdar ne rabi! Ali si slišala, kdaj ga je treba kopati? Ob polni luni, ob polnoči. In takrat je čudna ura, ura strahov. Ljuba moja, ne skušaj duhov!"

Obmolknila sta oba. Marjeta je slišala, česar je želela. Čez malo časa konča Fuč svoje kosilo in se odpravi za čedo, ki se mu je hudo razkropila. Ko pride v majhno šumo, se ozre nazaj, pomaje z ramami, ter pravi: "Naj bo, za žensko je dovolj strašno, ženska se tega ne loti. Možaku pa bi bil napel drugačne strune"

Močno zatrobi v rog in gre naprej za živino.

Marjeta je pospravila posodo v jerbas in šla domu. Že na vežnem pragu jo ogovori župan:

"Urno, Marjeta, se odpravi v I... Teta je zbolela, pravijo, precej hudo, in želi, da bi ji ti stregla, ker nima druzega tacega človeka; saj veš, da že svojih petnajst let nima nikogar v svoji hiši, kakor samo sebe. Glej, da jo kmalo ozdraviš in nazaj prideš, ker

gospodinjstvo ne velja nič v ptujih rokah. — Pa da se mi ne mudiš na brodu!" pristavi s posebno imenitnim glasom.

Marjetina teta je bila prav naglo zbolela. V nedeljo je bila še na semnji pri županu; koj po kosilu pa se je vernila domu, preden je šel h Kokolju župan. Govorila sta o Marjeti in Lovretu; teta se je zjezila hudo, in je kregala zlo Marjeto. Imela je nekaj premoženja, katero je bila namenjena zapustiti Marjeti. "Če pa ne uboga očeta" je rekla tisti dan "bode dedoval drug." Zato uno povelje očetovo ni nič kaj dopadlo Marjeti, pa bila je dobrega serca, in zato se ni ustavljala. Malo potem se je peljala čez Savo k bolni teti v I. . . —

Tekli so dnevi in luna se je polnila. Zmiraj hujše je bilo Marjetino sercé.

V prostorni nizki sobi je berlela prav merko sajasta lešerba, slabo osvetljevaje lesene stene. Bolni ženi je bila svitloba zoperna. Dremala je v postelji, pri zglavji pa je slonela Marjeta. Sicer je bila tudi sosedinja z Marjeto pri bolni, le zadnja dva večera je ni bilo, ker ji je bil zbolel otrok; ostala je toliko lože domá, ker se je bolni zadnje dni, odkar so jo bili previdili, zlo obračalo na bolje. Marjeti pa je bilo prav, da je bila sama, akoravno jo je bilo nekoliko strah. Bala se je lastnih misel. Večkrat je djala rokó pred oči, da bi zakrila lučni svit, in pogledala skozi okno, ali je še svitla noč, kot da bi dvomila, da še sije na nebu polna luna.

Za vratni visi priprosta ura, od starosti hudo zatemnela, in gre z glasnimi udarki. Nekako strašno jo je poslušati v tej izbi, kjer je neznana tihota, ki jo moti le težka sapa bolne tete. Groza sprehaja Marjeto, ko gleda, kako enakomerno se premika kazavec naprej, naprej . . .

Pogleda teto, ki še vedno spi. Njen obraz je vpaden, zdi se ji enaka duhu. "Zdaj, zdaj se bo zbudila" si misli, "in če me ne vidi v izbi, in če me ne more priklicati — če jo bo pekla žeja, jo dušila sapa." — Zmiraj bolj se trese dekle, nemirna jame posejati po klopéh, ni ji več mogoče mirni biti. Njene oči so vperete v uro, bolj in bolj se bliža kazač polnoči.

"Le nocoj je čas," reče sama pri sebi, "luna je polna, noč je lepa. Če nocoj zamudim pravega časa, kdo vé, če ni že prepozno, ko se zopet napolni luna? Bog mi bo pomagal."

Ragljaje udari ura polnoči.

Strah pretrese Marjeti vse ude. Pa vzdigne se naglo in se pokropi z blagoslovljeno vodó. Še enkrat pogleda teto, ki težko sope, kot bi jo težile nemirne sanjé, poltači bičeje v lešerbi nazaj, da komaj še sveti, in gre iz sobe. Tiho odpre vežne duri, in je pod milim nebom.

Noč je bila mirna in lepa. Luna je lila blede svit na zemljo, in zemlja je bila podobna sanjaču, ki z bledim licom stermi v zapopadek svojih sanj. Nebo je bilo čisto, le redki oblaki so plavali po

njem. Dolge černe sence so ležale po tleh, kot strahovi. Trata je pila hladno roso, in tu in tam so se svetile kake kaplje, kot redko sejani biseri. Nobenega glasú ni bilo slišati v celem krogu.

Pa kam iti iskat čudne rastljine? — Vsaka pot ji mora biti enaka. Napoti se proti sosedini hiši, ker ta kraj ji je bolj znan, in manj strašen, ker tam prebiva žena, katero pozna. Zadnje hiše one vasi stojé zlo narazen, do sosedine je bil dober streljaj. Od tetine hiše naprej leži par njiv, med njivami pa in sosedino hišo je travnik. Na ta travnik se poda Marjeta; njena hoja je boječa, ne upa si več pogledati ne nazaj, ne na stran, serpó gleda vedno naprej.

Ceptec ne raste v vsakem kraju, tako da ga ni lahko najti, posebno pa po noči ne. Pa naključje je hotlo tako, da ga najde tisto noč Marjeta. Prestraši se sicer z novega, ko zagleda zelišče s strašno močjo, pa pogumna začne kopati korenino, in skorej ji zgine ves strah in veselje jo sprehaja. Končala je delo in se vzdignila, kar pogleda proti sosedini hiši, in merzel pot se ji zlije po životu. Tik hiše se premiče velika podoba v dolgi beli hali. Zdi se Marjeti, da ji žuga s povzdignjeno rokó. Grozno zakriči, in kot nastreljena serna zdirja domu. Bela podoba pa se sama ustraši neznanega krika, in se čudi černi podobi, ki beži. Bila je sosedinja, ki je šla iskat hladne vode za bolnega otroka.

Brez sape pridirja Marjeta v hišo. V hipu zapahne vežne duri, in kakor bi mignil, je v kotu pri peči. Skerčena čepi na klopi in stermi serpó v vrata, kot bi se imele odpreti vsaki trenutek. Lica njene so blede, pogled divji, sercé ji je bilo kakor kladvo, na celem životu se trese kakor šiba. Strašno tišči v pesti ceptecov koren.

„Marjeta!“ zdihne čez nekaj časa s slabim glasom bolna teta.

Na novo preplašena oberne Marjeta nekoliko glavo proti postelji in posluša. V svojem strahu ni bila več mislila na bolno.

„Pojdi k meni Marjeta!“ poprime zopet bolna.

„Strah!“ zašepeta dekcle komaj slišno, in se stisne bolj skupaj. Pa bolna jo je slišala, z glasom še bolj slabim prosi:

„Ne boj se ljuba — moja — pojdi sem — moli — moli —“

Počasi zleze Marjeta s klopi in poklekujе k postelji, pa ves čas še stermi v vrata.

„Na glas — Marjeta — rožni — kranc!“ govori teta komaj še slišno.

Na stolu je ležal rožnikranc. Marjeta ga vzame, da bi molila, pa ne gre ji beseda iz ust. Od nesrečnih vrat ne more obrniti oči. Tako kleči pri postelji in se ne gane. Teta pa je obmolnila. Nobenega glasú ni več dala od sebe, težka njena sapa je zastala — bila je mertva.

Dolgo kleči Marjeta kot okamnjena pri postelji, kar se ji izmuzne rožnikranc iz rok in zaropota po tleh. To jo predrami. Naglo se vzdigne in pogleda bolno. Nepremakljivo leži ta v postelji, roke

ima sklenjene na persih, oči so na pol zaperte, slišati ni nobenega diha. Marjeto spreleti groza, naglo zgrabi njene roke — merzle so. Neznano zakriči in skoči od postelje proč k vratom. Pa spomni se bele podobe na travniku, in onemogla se zgrudi na tla.

Ko se napoči dan, pride sosedinja in jo najde pod klopjo v strašnem stanu. Njene lica so bile blede kot zid, ustnice višnjeve, lasje skuštrani, poznala ni nikogar; blodila je neznane reči.

Eno uro potem so jo peljali domu k očetu. Drugi dan so pokopali teto.
(Dalje prihodnjič.)

Mati in hči.

(Zložil Gr. Krek.)

Mati.

Hčerka ustani, že se daní,
Mile glasove slavec prepeva;
Solnce pekoče hribe zlatí,
S plaščem rumenim zemljo odeva!

Smehljaj na licu naj zaigrá,
Naj več veselja tuga ne grene;
Pusti, pozabi rano sercá,
S cvetjem da lice vred ne povene.

Hčer pokosila dvoje mi smert,
Ko je še pomlad njima cvetela,
Sinu zgernila vojska je pert,
Deva mertvaška ga je objela.

In če nesrečna tebe zgubim,
Pičle ki leta še mi ogrevaš,
Več po veselji ne hrepenim,
Ako mirú kraj mene več nemaš.

Živo po vasi vse je okrog,
Rajati vidim zalo mladino;
Čuj! kaj se zglaša? kliče te rog,
Hitro na noge! hajd' na planino.

Gledala ondi v južno boš stran,
Štela visoke neba višine;
Čula planinca glas boš ubran,
Žalost skeleča sama spet zgine.

Ko pa potihnil tičev bo glas,
Bela odeja plan bo odela;
Zopet priteci v ljubljeno vas,
Mati vesela te bom objela.

Hči.

Mati! ah mati! rada storim,
Govor kar vaš mi skerbno velewa;
Tje na planino urno hitim,
Kjer mi veselje vse razodeva.

Ondi po derči potok šumljá,
Bele opira gozdne cvetice;
Vetrič planinski hladno pihljá,
Božal tud' meni blede bo lice.

K skali samotni vsedla se bom,
Vodi težave skerbno tožila;
Tilho kesaje v sercu se svóm,
V kaplje solzé bom bistre točila.

V drugo ozaljša cvetje ko tla,
Pevec iz juga spomlad privabi,
Zgine mi žalost vsa iz sercá,
V kraje neznane ona me zvabi.

Več se solzilo ne bo okó,
Jelica vaša mir bo dobila;
Rosa hladila neba jo bo,
Zvesta odeja ji bo gomila.

Naj le prepeva tica strašná
Mladim dekletom naj le kukuje;
Vsaka pod krilo zemlje bo šla,
Da si gradove zlate si snuje.

Mati.

Nič naj ne straši, Jela, te to,
Kar so le prazne zmišljene vraže;
Marveč brezskerbno kliči v goro:
„Tica mertvaška s svetom vred laže.“

O Kavirih ali Kavnikih.

(Spisal Davorin Terstenjak.)

Že večkrat sem omenil, da živi na Pohorji še dosti lastnih imen, ktere opominjajo na mythične bitja starih Slovincov. Tako nahajamo: Perkunike, Perunike, Mitavce, Mitane, Namise, Marante, Marote, Buteje, Krakore, Tatolnike, Kurtele, Veninške, Svarožnike, Mikeje, Ince, Incke, Sabotine, Moge, Kresnike, Kolednike, Vanolške, Trožmerščake, Grakuze, Voceje, Vuceje, Vucalnike, Primute, Ingoliče, Dundare, Mamonike itd. Vse te imena sem že razložil na raznih mestih svojih arheologičnih in mythologičnih spisov, ali našel sem letos spet dve imeni: Živort in Živortnik ali, ker Pohorci a kot o izgovarjajo, pravilniše: Živart in Živartnik, dalje: Kavir in Kavnik. Ko sem uprašal starega Pernousa iz št. Antonjevske fare na Pohorji, ali bi vedel povedati, kaj Živart in Kavir pomenjuje, mi reče: „Pomen imena Živart mi ni znan, ali Kavira poznam. Kaviri so nekdej bili modri ljudje, so znali prerokovati, so poznali vse ozdravivne zelišča, so znali lepe pesme zlagati; še sam sem poznal starega Dimeja prav „kunšnega“ človeka, ktereга so ljudje za Kavira imeli.“ — Več mi stavec ni vedel povedati.

Besedo Kavir primerjam sanskritski besedi: kavi. Kavi je bil pa pri starih Indih moder mož. Indiški pisatelj in komentator Sájana pravi, da so umeli Kavi razlagati svete bukve, imenovane Vede: „Kavínam vedačástrapáram gatánám.“ (glej verst. 6. Upanišad. Tade va-Upanišad.) V 40. Anuváki Upanišada se nahaja Kavi v pomenu duhovna.

Indiški pisatelj Jaska razlaga Kavi s „krántakarman“ in Wilson tolmači Kranta z „gone, overcome, surpassed.“ Da so Kava tudi Iranci ali zapadni Arjani poznali, je znano (glej: Ausland, Jahrg. 1858 str. 1239.) Kavi je toraj bil pri starih Arjanih duhovnik, pesnik, prerok in vedež. Ker pa so duhovniki v starih časih tudi bili vračniki, lahko zapopadamo, zakaj se v slovenski povesti prikazujejo kot vračniki.

Z besedo kavi, kava, kavir, kavnik je brez dvombe sorodna keltska Coibhi, ime naj višega duhovnika družbe Druidov. Druidi so pri starih Keltih bili učeniški, pevci in preroki, sredniki med bogovi in ljudmi (glej obširnije Karl Eckerman „Lehrbuch der Religionsgeschichte und Mythologie,“ dalje Klemm, „Allgemeine Kulturgeschichte der Menschheit“ VIII. zv. str. 41.)

Druidi so nosili posebno obleko, duhovni belo, pevci pa rujavo in še plajš, ktereга so z leseno kladivo zakladnovali. Glavo so si pokrivali s kapo, kakor je še sedaj nosijo v Bearnu. Lasé so imeli kratke, pa dolgo brado. Dalje vidimo na spomenikih Druidov z

dolgo palico, na nogah pentalfa (Drudenfuss), in pa še v rokah pozlačeno kačje jajce. (glej obširniše „Ueber die Druiden der Celten“ von Karl Barth. Erlangen 1826) Bili so pa Druidi še razdeljeni v različne kaste, kakor: v Saronide, Semotheje, Euhage, Dryside itd. Naj viši Druid se je velel, kakor je že rečeno, Coibhi Druid (Barth. l. c. str. 26) Ena versta Druidov se je imenovala Senani, kateri so bili sodje in državni opravniki, druga Eubuti, kateri so se pečali z astronomijo, geometrijo in vračarstvom. Druidi pevci so igrali v harfo, imenovano Telyn.

Kot spomeniki druidovskega „kulta“ se nahajajo po deželah, kjer so Druidi stanovali, silne pečine in posamezni stebri, 20—58 šolnjev dolgi, in 10—15 šolnjev široki. (glej Keferstein „Keltische Alterth.“ str. 263) Proti koncu so ti stebri špičasti, na verhu so pa večidel izdolbljeni, in v tej dolbljini je ogenj gorel. — Razun teh bogočastnih spominkov se še najdejo na Francozkem in Angleškem cele verste stebrov (Pfeileralleen), ktere lahko namalane pogledaš pri „Caylus recueil d' antiquités Tom. VI. 120. 121. — Po deželah, v katerih so nekdej Kelti stanovali, se nahajajo tudi „cromlechi“ (kreisförmige Steinpfeilerreihen). Takšen „cromlech“ obstoji večkrat iz 200 stebrov. — Posebna versta spomenikov so tudi veliki jajcu podobni pečni kosi, doli polokrogli, kateri na kakšni ravnici tako v ravnovažji ležijo, da je lahko vertiš na vsako stran, vendar človečji moči jih ni mogoče skotniti s podlage. Njihov obseg šteje 80 šolnjev, in težki so do 5000 in 10,000 centov. Najdeš je tudi po Nemškem, in sicer v Detmoldskem in Hanoveranskem (glej Dorow „Denkm. germ. und röm. Zeit“ itd. I. 22 itd.)

Vseh teh keltskih bogočastnih spomenikov sem pri tej priložnosti omenil v pričevanje, da stari Norenci in Pannoni niso bili Kelti, ker kaj takšnega zastonj iščeš po Koroškem, Kranjskem in Štajerskem. Edini ostanki, katerih bi vtegnil kdo šteti med bogočastne spomenike starih Keltov, so kamnati kiji, kamnate sekire in kladva; pa take reči se nahajajo tudi v Neuseelandu, na otoku Tonga in med japaneškimi starinami, ne more se tedaj terditi, da so te reči zgoli le keltske (primeri Klemm l. c. str. 52.)

Pervotni pomen besede kavi mi ni znan, ali ta beseda se rablja v Vedah večkrat za poznamovanje lučinih teles, postavim solnca in planeta Venere. Pri starih Litvanih se je eden solnčnih bogov velel Kavas, in ker so z mladoletnim solncom stari Slovani in Litvani začenjali mlado leto, se veli pri Litvanih mesec sušec tudi Kavas (Narbntt I. 12. 298. Kavi je vtegnilo pri starih iztočnih in zapadnih Arjanah, dalje pri Keltih, Litvanih in Slovanih biti primek solnčnega boga; solnčni bog pa je v veri teh narodov bog prerokovanja, vračitve, pesništva, godbe, zato nahajamo kavije in kavire s temi lastnostmi previdene.

V Gilferdingovi knjigi: „O otnošenij jazika slavjanskago k jazikam rodstvenim, Moskva 1853“ sem tudi našel besedo kavnik v pomenu koldun, in Gilferding sam jo je prav dobro primeril s sansk. kavi, poeta. Koldun pomenja v ruščini bajevnika, copernika. Pervotni pomen korenike kar je menda gledati, zreti, lat. caveo, na kaj gledati, nemški: gaffen? primeri rusk: kavika — gosinje oko, toraj kava, kavi κατ'εξοχήν = vidovina, vidan, der Seher. Eichhoff ima Kaiv, ehren, achten, toraj v prenesenem pomenu, ker častiti, poštovali je = na kogar gledati.*) Pomenom viditi, gledati pa so za podlago pomeni svetiti, sijati, zato kavi = sūrja, arka bhārgava, ućanas, ktere besede vse izrazujejo pomene: lucens, splendens, fulgens itd. Iz korenike kav je tudi serbska (Vuk s. v.) ćavarijati, alucinari, ćavarijanje, alucinatio. Zmirom tedaj Kava, Kavi, Kavir, Kavnik, Ćavar, Ćavarija v pomenih: Videž, vedež, prerok, der Seher, Weissager.

Gos je elbišna žival, in symbol solnčnih bogov (zato jo nahajamo na glavi Radogostovi, pa tudi symbol vodnih božanstev, katerim so arjanski narodi pripisovali prerokovavne moči; celo gosem samim, terdi ostroumni Pott, so pripisovali stari narodi moč slutenja in previdenja, tako ruska beseda kavika v pomenu gosinje oko najde celo lahko svojo naravno razlago. V ruščini pa pomenjuje Kavika tudi znamenje, in menih Chraber očitno piše, da stari Slovani niso imeli izperva knjig: („нж чрътами и рѣзми чѣтъж и гатаахж.**) zato se je še v polščini ohranila beseda kavał, kavałek, Strich, Los, Stab, palčica, iz ktere je Kava, Kavi, Kavir, Kavnik, Coibh prerokoval.

Glasnik literarni.

Še nekaj zastran beril Miklošičevih.

(Dalje.)

Zdaj pa naj naštejemo in popravimo nekoliko posebnih reči, ki jih je g. R. pokazil; vendar se ne moremo uterpeti, da je ne bi še enkrat sprožili, da beseda „duh“ za „geist“ (der Sprache) ne velja. Namesto: „to ni v ali po duhu našega jezika,“ naj bi se govorilo rajši: „to ni prav po naše“ ali na ravnost „to ni po naše.“ — Če rečeš kmetu: „to je po duhu našega jezika, vem, da si bo mislil: to diši po našem jeziku t. j. das ist nach dem Geruche (ne pa: nach dem Geiste) unserer Sprache; „v dubu“ pa ni nikamor prav; namesto v

*) Primeri respectus od respicio. Klotz (Latein. Handwört. s. v.) je tudi tega mnenja in piše: Caveo stammverwandt mit *σχεπαυ, σκοπειν*, schauen und scheuen, daher cavere, vorsehen. Po takem Kavi der Seher, Vorseher, Profet.

**) Na črtami i rēzami čtēhā i gataahā. (a nosnik = on, večidel naš ô.)

ali po duhu n. pr. laškega jezika, " naj bi se reklo rajši: po nator i*) ali po kroju laškega jezika. Včasih bo pa menda ravno tako dobro: „to ni prav po laški.“ „Der Geist der slovenischen Sprache ist so beschaffen, dass . . .“ to bi poslovenili po domače takole: „slovenščina je tako stvarjena, da . . .“ „Tko zna bolje, široko mu polje,“ duh pa za ta pomen ne velja; pa tudi drugači (sicer) se ne sme „Geist“ vselej z besedo „duh“ posloveniti. Včasih je treba z „umom“ ali „razumom“ nadomestiti.

Zdaj pa pogledjmo po verhu le nekoliko posebnih reči, ki misli g. R., da so pogreški.

V Nov. 1856, str. 135 veli g. R.: „Deca je zborn samostavnik in terja enojno število glagola,“ zato piše v Glasn. 1858/II. str. 199, „tako pri nas golči (govori) detca.“ Ne vemo (popraševali smo nalašč, pa nismo mogli zvediti, pravijo li kje tako; to pa vemo, da pravijo vsi beli Kranjci**) z drugimi južnimi brati vred: deca govori jo (govoré) kakor: gospoda se šetajo, družina delajo (pa tudi gospôda se šeta, družina dela); ali „deca govori, skače“ itd. pri nas ne pravijo; če pravijo tako drugot, prav; ali ne zametajmo zato ljudskega dobrega blaga.

Ni prav „kniga,“ ampak „knjiga“ (cod. supr. ed Mikl. 108: 17, 247: 5, 364: 7, 373: 6, 397; 20). Še na mnogo drugih mestih tega slovečega rokopisa XI. veka se nahaja povsod „knjiga.“***) V Mikloš. „Radic.“ (1845) in v „Lexic. ling. slov. vet. dial.“ (1850) je natisnjeno res da книга („kniga“) brez serpka; ali tako se bere tudi v drugih rokopisih staršl., pa vem, da le zato, ker ni v cirilici od nek-daj posebne čerke za nj, pa tudi za ji ne, kakor je n. pr. za ja, ju itd. — н s serpkom se nahaja samo v cod. suprasl., ki ga pa g. M. ni še imel l. 1845, l. 1850 pa le nekoliko izpiskov. (Zato se ne nahajajo v „Lexic“ vse besede, ki so v rokopisu supraslskem). Tudi „njiva“ je prav (cod. supr. 27: 17, 29: 20, 29: 24 itd. Tako piše cod. sup. tudi: namenjenъ, isplnjen, gonjenije. (153. 6; 444. 13; 100 21; prim. Mikl. I. 171); dalje „sъ njimъ“ 73, 2 itd. V drugih rokopisih (v starših in v mlajših) se bere „niva,“ „kniga,“ „sъ nimъ“

*) Mize (mensa) se ne bojimo, zakaj bi se natore (natura)? Če zaveržemo natoro, moramo tudi mizo, pa še več drugih. Smešno bi pa bilo pisati „natvora,“ kakor da bi bila iz „na“ pa „tvoriti“ nam. iz „nascor“ — „natus-am“. Pis.

**) Črni Kranjci znajo „dete“ še iz sv. pisma, ali namesto „deca“ pravijo „otroci.“ Pis.

***) t. j. kniga s serpkom nad čerko n; vendar na str. 139. 4 „kniga“ brez serpka; lahko da ga je izpustil prepisovavec na naglem ponevedoma. Ta serpek ti kaže očitno (prim. v cod. sup. „sъ nimъ“ = ž njim itd.), da se je glasil tak n (s serpkom) drugači kot n brez serpka t. j. tako, kakor nj. Saj pravijo Slovenci okoli Lotm. še dan današnji „kjiga.“ Beri tudi Valj. nar. prip. (in pesm.) 1858: 314. „Pop pa meni kjigu da.“ Drugi južni Slov. pa izgovarjajo na polno: knjiga. Oni, ki pravijo „nega,“ „nemu“ itd. izgovarjajo tudi „kniga.

itd. — kakor smo že rekli — le zato, ker ni napravil mahom iz perva tisti častitljivi mož, ki je skrojil cirilico, posebne čerke za glas „nj“ ali vsaj za „ji.“ — Nemara, da se mu je zdel razloček med ni pa nji (po glasu) premajhin, da ni htel posebnega znamenja za „nj“ ali „ji“ narejati.

Res, da nadomeščuje sedanja slovenščina po navadi ѣ le z ѣ ne pa z „je;“ pa vendar pravijo zdaj „gnjézdo“ (nam. gnézdo) vsi oni Slovenci, kateri topijo н tudi v drugih besedah, v katerih pišemo sploh н . Prav po naše je tudi „gnječa“, „počinjati“ ali „počenjati“ itd. (tudi v cod. supr.) Tudi „vzdignjen“, „zmerznjen,“*) „poželjenje“, „hrepenjenje“ je zdaj prav — ravno tako, kakor je zdaj prav, „terpljenje“ (strsl. trъpъnije), „življenje“ itd. Po železnih pravilih bi bilo tedaj tudi po naše: terpen[i]lje, živlen[i]lje (ali celó žit[i]lje). Ker se pa ne držimo železnih pravil pri teh in veliko drugih glagolih itd., zakaj ne bi pisali tako, kakor se zdaj govori, tudi vzdignjen, zmerznjen, poželjenje...? To se ve, da kodar ne topijo л^* in н^* v drugih besedah, — da ga tudi v teh ne; vendar se nečemo zareči, rayno zato ne, ker ne verujemo v „železna pravila,“ ampak v večno življenje vseh jezikov, t. j. da se bodo spreminjali in spreminjali kakor doslej, tako tudi poslej, dokler bo god živih ljudi na svetu. Mikl. učí sam, (III. §. 347), da bi bilo „poželenje“ bolje kot „poželjenje“, piše pa vendar „poželjenje“. Zakaj? to je menda vsakemu znano. (Dalje.)

* Drevar ali beli gaber, značajna podobšina v dveh delih, za Slovence pripravil J. D. str. 87. — Tako se glasi prvi igrokaz v „vencu gledišnih iger,“ ki ga izdaja družba slov. rodoljubov v Gradcu. Igra res da ni izvirna, je pa za Slovence poleg Kaiserjevega „Junker und Knecht“ tako lepo prikrojena, da se bo gotovo prikupila bravcu, še bolj pa gledavcu, če bi se kedaj spravila na igravnico. Slovenščina je čista in bogata lepih narodskih izrazov; tudi hervaščina, ktero govori nekoliko oseb, je gladka in lahko umevna vsakemu Slovencu. Ne želimo si drugega, kakor to, da bi našla lična knjižica prav obilno prijateljev in prejemnikov. Po knjigarnicah se prodaja po 35 nov. kr. — Pri tej priložnosti naznanjamo, da se prodaja „Drobničev slov. nem. tal. in tal. nem. slov. besednjak“ po znizani ceni (namreč po 1 gld. n. dn.) po vseh bukvarnicah.

* Horvaška književnost je bila te dni obogačena z dvema preimenitnima deloma, namreč s 5. knjigo Arkiva in pa s Kanaveličevim pesniškim delom „Sv. Ivan biskup trogirski i kralj Koloman.“ Zapopadek Arkiva, ki ga je vredil nevtrudljivi g. I. Kukuljević, je tale: I. Politička poviestnica. 1. Odnosanje skupnovlade mletačke prema južnim Slavenom (iz rokopisnih letopisov Marina Sanuda; 2. Postanak e. k. vojničke granice; II. Umetnost i književnost. 1. Grobni spomenik Vekenege; 2. J. Puhar, 3. rukopisi hervatski, koji se nalaze u knjižnici oo. Franciškanah u Dubrovniku, 4. rukopisi hervatski u knjižnici I. Kuku-

*) celó „zmerznjen“ pravijo nekod po Štaj. Pis.

ljevića; II. Zemljopis i starine. 1. Sitnice o postanju imena nekjih gradovah, tergovištah itd. 2. Kratko opisanje Lovreća u Dalmaciji, 3. O krajini žumberski; IV. Zakonodavstvo. 1. Poljički štatut in V. Odgovori. Dva sostavka sta pisana slovenski. — „Sveti Ivan biskup trogirski i kralj Koloman,“ najveća epiška pesem jugoslavenska in prebogata pesniških krasot, opeva v 24 spevih dogodbo iz domače zgodovine, namreč vojsko ogerskega kralja Kolomana proti Dalmaciji (l. 1105) in čudotvorno djanje sv. Ivana Ursina, škofa trogirskega. Za natis priredil in z uvodom oskerbel je pesem Kanaveličevo g. prof. J. Jurković. Cena temu velikemu delu, ki šteje v veliki osmerki XII + 616 str., je le 2 gld. 10 kr. n. dn. — Verh Arkiva je g. Kukuljević tudi pripravil za natis diplomatar hervaškega, slavonskega in dalmatinskega kraljestva od IV. do XIV. stoletja in zgodovinske spomenike, ki se tičejo Serbskega, Bosne in Černe gore od VIII. — XIV. veka.

* Iz Pešte se nam piše, da se nahaja v tisku 2. zv. „Letopisa srbske maticе“ 1858 in 1. zv. leta 1859, ki bo prinesel: „Zakonik srbskega kralja Dušana.“ Obsegal bo nekaj doslej neznanih gerških zadev.

* Novi česki časopis „Jasoň“ je že prišel na svitlo v pravlični opravi. Pervi list obsega razun predgovora: životopis Božene Němcove, zgodovinski sostavek „Primatoři starého města Prahy,“ natoroznansko čertico „Fialka,“ potem „Od řemesla k umění,“ začetek romana: „Na poušti“ in feuilleton. — Prihodnjega mesca začne tudi že lani oglašena „Hvězda“ izhajati, ki jo bodo izdajali učitelji više realke v Olomucu.

* V 7. l. smo oznanili, da bodo izdajali v Pragi imenitno delo „Naučný slovník,“ v katerem se bo skerbnno gledalo na slavjanske predmete, kterih se pogosto zastonj išče po drugojezičnih enacih slovarjih. Tako bo ta slovar potreben tudi tistim omikanim Slavjanom, ki umejo nemški in imajo že v posesti Brockhausov ali Piererjev „Conversations-Lexicon.“ Skor ravnočasno donšajo „Vědomosti“ naznanilo, da bodo v Petrovemgradu začeli izdajati enako književno delo, kakor se kaže še v večih razmerah, pod naslovom: „Полноиі енциклопедическій лексикон.“ Ravno je minulo dvajset let, pravijo imenovane novine, da je prišel na svitlo prvi enak slovar v ruskem jeziku, in vsi so ga pozdravili z veliko radostjo, gotovo jim bo pri današnjih napredkih v vednostih in umetnostih dobro došel ta novi popolni slovar. Po storjenem prevdarku bode štel 40—45 zvezkov, in vsak zvezek okoli 30 pol drobnega natasa. Gotovo bode to eden največih konversačnih slovarjev.

* Cesarska učena akademija za ruski jezik in književnost v Petrogradu je dala na svitlo sedmi zvezek svojih „Izvestij.“ Občne slavenske zanimivosti v tem zvezku je sostavek, ki ga je napisal učeni Sreznevsky pod naslovom „Sledы глаголицы в памятниках (spomenikih) 10. veka.“

Glasnik iz domačih in tujih krajev.

Iz Dunaja, aprila. M. V. — Dragi moj! Navada je, da se končá perva polovica šolskega leta na vseučilišči z velikonočnimi prazniki. Ti bi rad pirhov od mene in želiš to za pirhe, da bi ti povedal, kaj je kaj tega polleta bilo s slovenščino. Dunaj je dolg in širok, Slovenci so ti na vseh štirih vetrih; toraj ti ne morem vsega na drobno razložiti, pa me tudi volja ni razlagati, ker imam skor čez nemoč drugih opravil. Hoč ali noč, poterpeli boš mogel in zadovoljen biti s to malinko, kar ti pišem. — Jaz sem tega polleta poslušal pri „mojstru slavistike“ — koga s tema besedicama menim, to bi bilo greh na tančniše praviti — dva predmeta in to: „razlaganje tistih besed, ki si jih je posodila staroslovenščina od drugih jezikov“ in pa „razlaganje srbskih spomenikov“. Kar se prvega predmeta tiče, bodi ti toliko le dosti. Staroslovenščina si je izposodila besede iz teh le jezikov: a) iz nemškega in to α) iz gotiškega, β) iz starovisokonemškega. Iz gotiščine dobila je besede brčas v četrtem stoletji, kajti slediti je že v Ulfilovi prestavi sv. pisma takih besed, ki so vzete očitno iz staroslovenščine v gotiščino, postavimo „plinsjan“ od plēsati, in ravno tako vice versa. Besede, ki so izposojene od starovisokonemščine, so pa bolj mlado posojilo, ki se je godilo v osmem in devetem veku v Panoniji. b) iz gerškega, kajti prejeli so Slovenci od Grkov kerščanstvo in so se strinjali z njimi na jugu. c) iz latinskega, ali iz tega le malo in še to veči del ne na ravnost, ampak po starovisokonemščini. č) iz drugih jezikov je le čisto malo vzetega, post. iz turškega ali tatarskega. (Bolgarci so se naselili med Slovence, ali oni Slovenci niso bili, bili so Finskega plemena, kakor tudi Madjarji.) Spoznaš pa posojeno besedo po postavi, po kateri se godí premikanje ali premenjevanje glasov (lautverschiebungs- bolje lautveränderungsgesetze) in pa po suffixih, to je, ako beseda o prehodu iz enega jezika v drugi jezik ne hodi po teh postavah, ali pa če nima takega suffixa, ki je lasten jeziku. Tako ni lasten staroslovenščini suffix „ęz“ in besede s tem suffixom, kakor postavimo „penęz“ so izposojene. — Ker pa ni bil namen g. profesorja vseh besed, ki so tuje, razkladati in ker je bilo to poletje čez navado dolgo, podaljšal je ta predmet s tem, da je dodal razlago tudi nekoliko tistih besed, ki si jih je izposodila novoslovenščina. — To bi bili še le pirhi za te, kaj ne? Vidim, kako te mikajo, ali jaz sem zrel, pa ti jih nalašč nočem poslati v toliki meri, kakor ti želiš. A propos, ali veš ti, ki si Korošec, kaj pomeni na Gorenskem pri nas beseda „zrel?“ Če veš, prav je, če pa ne veš, poišči si pomen iz zmisla, toliko te je že filologa, da boš temu kos, ali kakor mi Gorenci pravimo, da ti to ne bo zagomec. Kakošna pa je spet ta beseda „zagomec,“ Bog nas varuj in sv. božji križ! Tako slišim te celo na Dunaj, da si se zagrozil, beroč izgovorivši to salomensko besedo.

Vidiš, prijatelj, to je ena tistih besed, ki si jo je posodil Slovenec, akoravno mu ni bilo treba. Od kod pa si jo je posodil? prašajš. E brate, to ti je teža povedati. Naši predniki so šli marsikaj na posodo iskat k Nemcu, pa smo jo bržčas Nemcu dolžni. Pojdi v nemščino iskat besede gomo=mann, od ktere imaš ostanek v besedi Bräutigam in pa v naši izposojenki pogum. To ti je pa tudi znano, da se po nemško lahko reče: manns sein, etwas zu thun. Kakor sem tedaj rekel, tako je, dolžni smo to besedo Nemcu. Toda nikar se ne boj tega manihejca, ta te ne bo terjal za njo, kakor tudi za druge ne. On je priljuden, radodaren in pripravljen s serčnim veseljem še posoditi, kar ti manjka ali kar misliš, da ti manjka. On je pobožne kerščanske misli: kar hočeš, da tebi drugi storé, stori to bližnjemu svojemu; kajti veš, da on ima v svojem jeziku od sile tujega blaga na posodi, kar je pa znal tako podelati, da je prava njegova last, da se tujščine nikakor ne zaveda, pa gorje mu, kdor bi se prederznil pa bi hotel, da bi se posojeno vernilo. Poglej romanske ljudstva, te imajo toliko tujega kolikor svojega. Pa ga tudi ni naroda, ki bi ne imel kolikor toliko izposojenega si. Lej, tako so tudi Slovenci ravnali. Kadar je komu kake besede zmanjkalo za kako stvar, šel je, kakor gospodinja, kedar kuha večerjo, pa ji soli zmanjka, k sosedi gre pa si od nje posodi pest soli, da ne bo treba jesti močnika neslanega, k Nemcu, Lahu ali k Madjarju, ker ti so Slovencu sosedge. Kaj pa smo šli mi naj rajši na posodo jemati? Kar smo vidili pri družih, sami pa imeli nismo. Biti smo pa mogli saj toliko hvaležni, da to, kar so nam posodili ali pa kako darovali, imenovali smo po tistem imenu, ki ga je imela stvar pri posojevavcu ali darovavcu, če ni bilo imé sostavljeno popolnoma zoper naturo našega gerla; če je bilo pa to, zasukali smo besedo tako, da je dobila nekako domače lice. Tako smo šli na posodo zlasti radi po imena za sadike, sadove, orodja itd. — Vodnika si ti bral, pa se boš še vedel spomniti njegove verstice: na žgancih tropine itd. Žgance ima pa kranjsko gerlo naj rajše tiste, ki so kuhani iz ajdove moke. Ali je vam Korošcom tudi Bog tako gerlo vstvaril, tega jaz nisem skusil, to sebe prašaj, ker dozdej še nisem kosil na uni strani Ljubelja; Teržišči štruklji me pa še niso čez mejo pustili. Ajda ali hajdina, kakor v nekterih krajih govore, je pa tisto žito, iz kterega se melje moka za žgance in ktero smo dobili od Nemca, in Kranjec bo hvaležen Nemcu tako dolgo za to žito, dokler bo jedel žgance. Nемеc pa imenuje to žito „Haiden,“ ker ga je dobil od ajdov (od Saracenov) in je bil za-nj tem ajdom ravno tako hvaležen, kakor je hvaležen za-nj Poljak Tatarom, da je ajdi dal imé tataraka, ali pa Rus Grekom, da jo imenuje рречак (grečak), ali pa Francoz Saracenom, komur se ajda glasi le sarrasin. Ako te je kdaj kaka dobra duša, kakor mene to jesen, povabila, kadar grozdje dozoreva, v Slovenske gorice na Štajerskem, tergal si gotovo z vej tistega drevesa, ki rase semtertje med trto, tiste sade, ki se veló breskve in so tak dobrega okusa, da bi jih kar brez prenehanja zobal. Breskev pa so dobili Evropljani iz

Persije, pa ji pravijo zato persicus, breskev, Pfirsich, le pêche itd. Zasedovanje takih posojenk je toraj važno tudi v kultur o historičnem obziru.

Pravim ti pa, kakor sem že rekel, da ni ravno lahka stvar pri vsaki besedi odločiti, ali je izposojena ali ne, mogoče je pa pokazati, od kod bi se lahko dala izposoditi, pri čemur se gleda se ve da na postavo, po kateri se premenjujejo glasovi. Ne smeš pa misliti, da se je vsake posojenke ogibati. Nekatere besede so take, ki so skor po vsi Evropi znane in bi se lahko evropske zvale, postavimo: baril ali barigla, heber ali breber (pipir, biber, fiber poleg castor); brenta; lev (Löwe, lion, leone) itd. Imamo pa Slovenci tudi take besede, ki so jih marsikdo ne zaveda, da so tujke in misli, da so čisto domače. Take so postavimo: beteg (iz madjar.), varovati (iz nem. bewahren, got. vars, cautus), vitez (iz got. vithing), vice (iz nem. hitze), vpiti (iz got. vopjan), gajba (ital. gabbia), goljuf (iz nem. starovisokonem. gelf), golida (star. vis. nem. gelida, srednjelatinsko galida, galleta), grêvati (nem. gereuen, star. vis. nem. hriüwan), gredelj (star. vis. nem. grindel, grintel), gumb (srednjegrški $\chi\acute{o}\mu\pi\omicron\varsigma$; Slovenci niso bili z Grki vkupaj, dobili so besedo od Hrvatov, ti od Srbov, ti od Bolgarov, ti od Grkov), deža (nem. dese, döse), deska (lat. discus, nem. tisk=tisch; je evropska beseda), žrebelj (bržčas od star. vis. nem. grebil, srednjevisokonem. grebel od graben), žveglja (got. sviblon; srednjevisokonem. svegele=tibia, sveglen=sibilaré), škudela (starovisokonem. skuzzilla, lat. scutulla, scutella, od kodar nem. Schlüssel; slov. je iz romanskega vzeta; ravno od tod skleda in zdela), izba (nem. Stube, s predstavljenim i), kant (iz nem. gant, to iz srednjelatin. inquantus, incantus, to je in cantus glasno govorjenje, ne in quantum), kladez (iz nem. kalt), klobuk (berž ko ne iz kalpak), laz (iz nem. od lassen, v besedi gelässe, niederlass), lina (nem. line), lunek (iz srednjenem. lun), mar, marati, maren, nemar (iz nem. märe), mojškra (nem. iz nem. Meisterin), nabozec (srednjevisokonem. nabiger, nabinger), oproda (iz madj. apro=mal, majhen), parna ali parma (star. vis. nem. parno, novonem. barn) pečati se (ital. impacciarsi), poplun (gerško $\pi\acute{\epsilon}\pi\lambda\omicron\nu$), rabelj (nem. rabben=raffen), raš (lat. rasum), reva (iz srednjevis. nem. rive). Tako tudi ni izvirna domača ne moja, ne tvoja rojstna dežela, ne Kranj ne Korotan; moja je postala iz naroda Carni, in se mora tedaj pisati Kranj, Kranjec, Kranjsko, ne pa Krajn, Krajnec, Krajnsko, ker to besedo izpeljati iz kraj je jezikoslovcu nemogoče. Korotan je postal iz Carantanus, to več. Toliko imaš dosti za pirhe, kajti od družega predmeta, prevažnega za Serbsko zgodovino, ti ne bom nič povedal. Prostor na popirji tega lističa gre že h koncu, pa bi ti ne mogel vsega razložiti, kakor bi ti rad. Predno pa pisemce končam, povem ti še to, kar se bo učilo drugo polletje na tukajšnjem vseučilišču, ki zadeva stvar slovensko. Profesor Miklošič bo razlagal o Nestoru dvakrat na teden, potem bo imel vaje v paläographiji, tudi dvakrat na teden, in pa razkladal bo slovenske lastne imena (slavische Eigennamen) po eno uro v tednu. Učitelj Marcel Kawecky bo učil poljski jezik in to syntaxo in literaturo, pet ur na teden. Učitelj Alojz Šembera češko slovnico, po tri ure v tednu, in pa

češki zlog (stil) dvakrat, in zgodovino novejše češke literature, enkrat na teden. Ta majhina malinčica ti je vse in, Bog me, to je šembrano malo. Ruščina je zaspala, ker je učitelj nje koj s konca leta na večno zaspal. Bog daj njegovi duši sveti raj!

* V izverstem nemškem časopisu „Westermanns illustrierte Monats-Hefte“ za tekoči mesec je razglasil Dr. A. Peez pod naslovom: „Eine slavische Colonie im westlichen Deutschland“ prav zanimiv sostavek o slavenski naselbini v zahodni Nemčiji. Ta naselbina se nahaja na severnem lazcu Westerwaldskem, 18—20 ur daleč od druge velike slavenske kolonije okoli Fulde, in se imenuje „Hickengrund,“ prebivavci pa „Hicken.“ Šteje štiri selišča: Ober- in Niederdresselndorf, Lützel in Holzhausen. Od vseh strani obdani od nemških prebivavcov, so Hiki vendar do današnjega dne še ohranili svoj narodni značaj, svoje stare navade in običaje, in ženski spol tudi svojo narodno obleko. Kot vozniki pridejo Hiki daleč po svetu, ženijo se pa le med seboj in se posebno radi razveseljujejo ob semnjih, kakor naši Slovenci. Ako umerje ženi mož, Bog prenesi, se v drugo vdati, in že sv. Bonifaci pravi v nekem listu: Toliko je zvesta slovenska žena svojemu možu, da po njegovi smerti noče več živeti, sožge se rajši z njim. — Pri tej priložnosti omenja g. pisavec še nekoliko drugih naselbin po Nemškem, katerih bi se dalo, kakor pravi, naspočitati še obilno število. Da so živeli že v začetku 8. stoletja okoli Fulde Slavjani, se moremo prepričati iz starega životopisa sv. Sturma, prvega opata v Fuldi, kateri se je moral s tamošnjimi slav. prebivavci po tolmačih razgovarjati. Slavjanske selišča so se razširile noter na Hanoveransko in Oldenburško; tudi na Holsteinskem se dajo dokazati; tako so n. pr. prebivavci v vasi okoli Göttingena slavjanskega rodú, kakor kažejo imena vasi itd. Sploh znano je, da se Slavjani niso naselili le na Saksonskem, v Altenburgu in na desni obali reke Sale z Dobrogoro (Halle), ampak tudi po okrajnah gore Fichtelgebirge. V Bambergu je vstanovil cesar Arah II. škofijski sedež z namenom, „das Heidentum der Slaven zu zerstören;“ pripoveduje se nam pa še iz l. 1058, da so podložni Bamberške škofije večidel Slavjani. Celo Würzburg in Chyzice (Kissingen) na frankovski Sali so bile neki slavjanske selišča.

„So treffen wir“ — sklepa g. Peez svoj sostavek — „bis weit in unsern Westen herein die Spuren jenes weitverbreiteten Volksstammes, dessen Verbindungen und Mischungen mit unserer Nation uralt und zahlreich sind. Diese Spuren des Slaventhums sind bald mehr, bald minder deutlich; bald finden sie sich über einen ganzen Landstrich ausgegossen und geben dann demselben in der Regel ein zwar nicht sehr ernstes, aber durchaus nicht unangenehmes, sinnlich-frisches Gepräge; bald auch sind es einzelne Punkte, Ortschaften oder Thäler, welche im strenggefugten Ackerbauleben der Vorzeit sich conservirten und meistens noch durch eine gewisse Getrenntheit und Abgeschiedenheit von ihrer Umgebung ihren fremdartigen Ursprung auch dem oberflächlichen Beobachter beweisen. Zu dieser letztem Art slavischer Abstammung scheinen unsere Hicken zu gehören, deren Wohnsitz von Fulda, wo eine bedeutende slavische Colonie nachgewiesen ist, kaum achtzehn bis zwanzig Stunden entfernt ist.“

Natisnil Janez Leon v Celovcu.